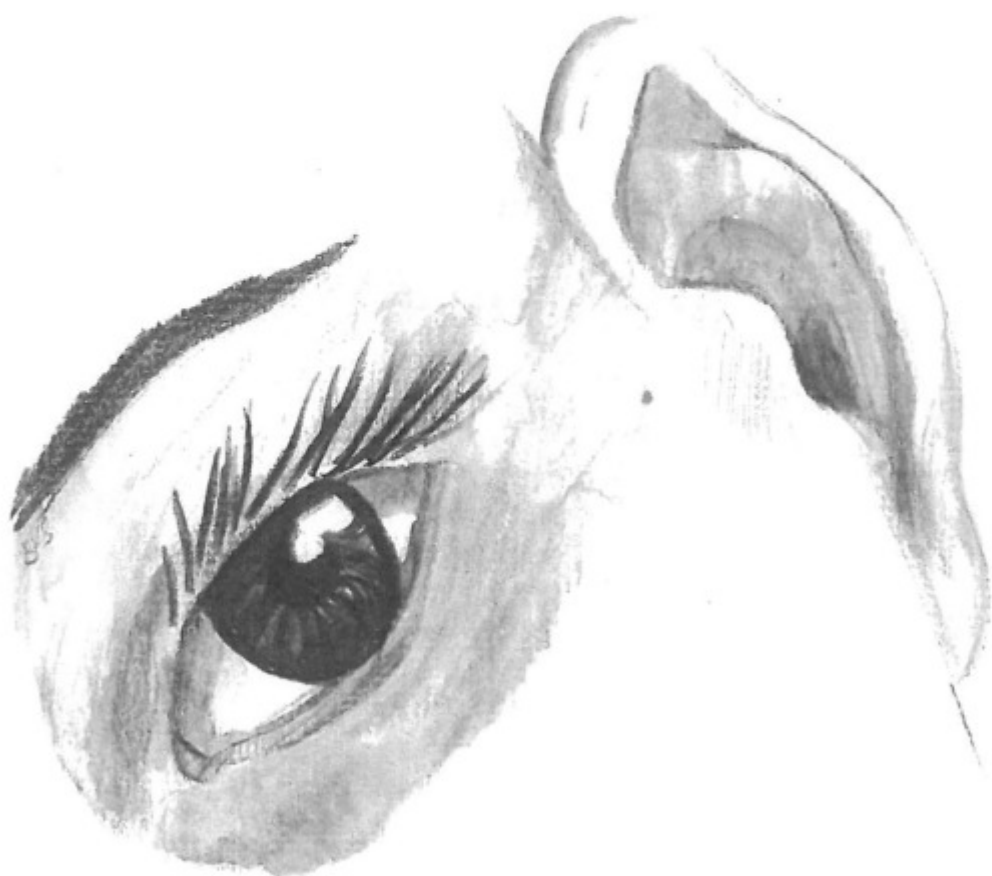

Differenciált feladatbank

Auditív szerialitás

Készítette: Görbedi Katalin
Borítóterv: Bodor Klára Sarolta

Tartalom

Bevezető	2
Feladatok óvodásoknak.....	3
Feladatok 1-2. osztályosoknak	9
Feladatok 3-4. osztályosoknak	15
Felhasznált irodalom	20

Bevezető

Az auditív szerialitás egyike azon részképességeknek, amiknek a megléte elengedhetetlen az olvasás-írás elsajátításában.

Mivel az ép hallással rendelkező emberek első tapasztalásai szorosan köthetők az auditív ingerekhez, így nem meglepő, hogy az egyik legfontosabb alappillérei az olvasás-írásnak a hallott szavak feldolgozása. Ezen belül is ebben a kiadványban a hallott szavak szótagjainak, illetve hangzóinak sorrendiségére gondolunk.

Nyilván nagyon egyszerűnek tűnik, hiszen minden ember hallja a kimondott szavakban a különböző szótagokat, hangokat, és azt is, hogy ezek hogyan követik egymást. Azonban, ha valamilyen zavar gátolja a beszédészlelést, akkor sajnos ez mégsem olyan egyszerű feladat. Ugyanis az a gyermek, aki nem észleli megfelelően a hangok, szótagok sorrendiségét, könnyen cseréli, illetve hagyja ki ezeket akár szóban, akár később írásban (olvasásban) is. Amíg „kicsi”, ráfogjuk, hogy „milyen aranyos, majd megtanulja”, hogy az nem „efánt”, hanem elefánt, vagy nem „szaláta” hanem saláta. Később, ha ezek a kihagyások, cserék megmaradnak, sok gondot okozhatnak. Sérül a gyermekek énképe, mert nem képesek tisztán beszélni, majd később sérülhet az önbizalmuk is, mert nem tudnak megtanulni olvasni.

Abban az esetben, hogy ha egy elhúzódozó, makacs artikulációs zavarral találkozunk, fel kell merülnie a gyanúnak, hogy esetleg beszédészlelési probléma a hibás beszéd okozója. Így meg kell, változtassuk a terápiás foglalkozások felépítését, és a fejlesztő játékokat is.

Egy-egy artikulációs terápia mindig az előkészítéssel kezdődik, amiben nagy hangsúlyt fektetünk a szeriális feldolgozásra. Fontos, hogy a gyermekek megtanulják, hogy meddig tart az egyik hang, és meddig a másik, mikor kezdődik az egyik szó és, mikor a másik. Abban az esetben, hogy ha a beszédészlelés nem sérült, a gyermek könnyedén meg tudja oldani a különböző „szótagolós”, és „hol hallod” típusú feladatokat, így mehetünk tovább a következő fejlesztési célhoz. Abban az esetben, ha akadály áll fenn ezen a területen, akkor célzott terápiát kell alkalmaznunk.

Ebben a differenciált feladatbankban ehhez nyújtunk segítséget. Megmutatunk több olyan játékos fejlesztési feladatot, óvodás kortól egészen az alsó tagozat végéig, amik kifejezetten az auditív szerialitást fejlesztik.

Feladatok óvodásoknak

„Szótagszűnyog”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan a nagymozgásokat, a téri orientációt, a jobb-bal oldal differenciálását, a hallási figyelmet és a ritmusérzékenységet fejleszti.

Időkeret: 20-25 perc

Ajánlott korosztály: nagycsoportosok

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Mindenképp érdemes ezt a játékot a hagyományos tapsolós szótagolós játékok után játszani. Ekkorra már nagyjából fel tudjuk térképezni a gyermekek passzív szókincsét, így számukra ismerős szavakkal dolgozhatunk. Ennél a feladatnál érdemes egy nagyobb teret igénybe venni, hogy a szótagszűnyogok elférjenek. Emellett szükséges egy olyan tér kialakítása is, ahol az éppen nem vadászó békák tölthetik pihenő idejüket. Ez lehet akár egy különálló szőnyegrész vagy kissekékből kirakott félkör is. A feladatot mindenképp mutassuk be a gyerekeknek. Először kipróbálhatjuk egyszerű szavakkal úgy is, hogy csak helyben ugorjanak annyit, ahány szótagból áll a szó. A gyakorlásokat mindig közösen végezzük. Érdemes kisebb csoporttal játszani, hiszen úgy a várakozási idő nem lesz olyan sok. Ha csak nagyobb létszámmal tudunk dolgozni, akkor akár két, három béka is ugorhat egyszerre, de minden esetben figyeljünk arra, hogy minden „kisbéka” megfelelően ugorjon a szótagokhoz képest. A szavakat mindig jól érthetően ejtsük ki.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki megfelelő békaugrással ugrik.
- Mindenki balról- jobbra halad-e a szótagszűnyogok gyűjtése során.

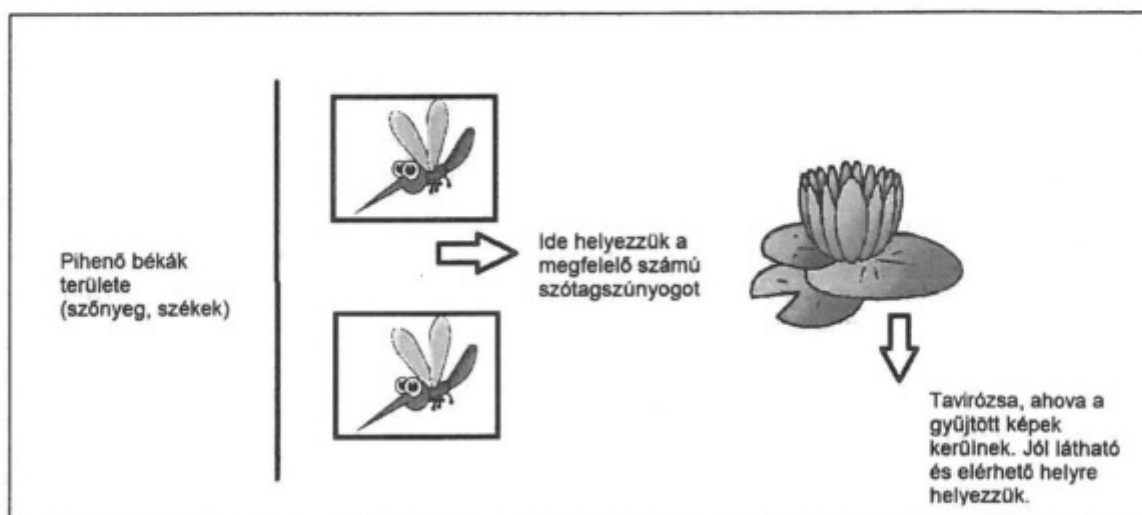
Eszközök: laminált szűnyogképek (elég nagyok ahhoz, hogy a gyerekek kényelmesen ráugorjanak), egy nagy laminált tavirozsa, a szavak laminált képei, bluetech ragasztó, (esetleg fejdísz is)

Feldolgozás menete: A termet előre is be lehet rendezni, de a gyerekekkel közösen is. Úgy helyezzük el az eszközöket, hogy legyen egy hely a pihenő békáknak, és legyen elég tér a vadászó békáknak is. A szótagszűnyogokat letesszük a földre, egy sorban. A gyerekeknek mindig balról jobbra kell ugrálni, ezzel is

fejlesztve a téri orientációt és a bal-jobb oldalak differenciálását. A kezdő békát ki is lehet számolni vagy egyszerűen választhatunk valakit.

A játék végén, amikor már kellő mennyiségű szójelvény van a tavirózsán, ellenőrzésképpen közösen szótagoljuk el a gyerekekkel a szavakat. Ezt erősítsük meg tapssal is.

Instrukciók: Békák vagyunk, szótagszúnyogokat gyűjtünk. Az a kisbéka, aki összegyűjti a megfelelő számú szótagszúnyogot, megkapja a szójelvényt, amit felragaszthat ide, a nagy tavirózsára. Egyszerre mindig csak egy kisbéka indul gyűjtőútra. A többiek nem súghatnak neki, mert akkor a szótagszúnyogok elrepülnek, és mindenki éhes marad. Mindig annyi szótagszúnyogra kell ráugrani, ahány szótagból áll a szó, amit kimondok. Először könnyű lesz a vadászat, mert mindig annyi szúnyog lesz kint, ahány szótagból áll a szó. Később azonban előzőnlík a területet a szótagszúnyogok, és egyedül kell kitalálnotok, hogy mennyit kell begyűjteni. A szótagokat mindig hangosan is ki kell mondani, mert akkor a szótagszúnyog nem tud elrepülni. A bal oldali szúnyogot kell mindig elkapni először, onnan lehet tovább haladni jobbra. Amikor már tele lesz a tavirózsánk szójelvénnel, akkor elszótagoljuk az összes kép nevét, hogy a szomszéd tóban hallják a kisbékák, hogy milyen sok szótagszúnyogot le tudatok vadászni.

1. Szótagszúnyog játék segédlet¹²

¹ Szúnyog kép: <https://images.app.goo.gl/AVPeEzGGGdCmsi456> utolsó letöltés dátuma: 2019.09.04.

² Tavirózsa kép: <https://images.app.goo.gl/EoASkZVXGyxoC6zEA> utolsó letöltés dátuma: 2019.09.04.

„Szótaggyűjtés”³

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan a színek differenciálását, a ritmusérzéklet, a bal-jobb oldal differenciálását és az auditív figyelmet és emlékezetet fejleszti.

Időkeret: 15 perc

Ajánlott korosztály: nagycsoportosok

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Mindenképp érdemes ezt a játékot a hagyományos tapsolós szótagolós játékok után játszani. Ekkorra már nagyjából fel tudjuk térképezni a gyermekek passzív szókincsét, így számukra ismerős szavakkal dolgozhatunk. Ezt a feladatot csinálhatjuk asztalnál vagy a földön is, fontos, hogy mindenkinek legyen egy kis saját része, ahol a kiválasztandó képek (nagyjából 8-10 kép) és a fejenként két kis doboz elfér. A feladatot mindenképp mutassuk be a gyerekeknek olyan képekkel, amik a tényleges feladatban nem szerepelnek. A szótagokat mindig tisztán, hangosan ejtsük.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki meg tudja különböztetni a két alapszínt egymástól.
- Mindenki tisztában van-e azzal, mit jelentenek az eleje, vége szavak.
- Önálló munkavégzés felügyelete.

Eszközök: hajtogatott piros, illetve kék dobozok, fejenként 1-1 mindkét színből, a szavak képei annyi példányban, ahány gyermek részt vesz a foglalkozáson

Feldolgozás menete: Kérjük meg a gyerekeket, hogy foglaljanak helyet az asztalnál vagy a szőnyegen. Jelöljük ki egy gyermeket, aki mindenkinek kioszt egy piros, illetve egy kék dobozt. A tényleges feladat előtt ismertessük meg a gyermekeket a képekkel úgy, hogy kérjük meg őket, hogy mindig azt a képet tegyék maguk elé, amelyiknek a nevét hallják. Minden gyermeknek egyenlő számú és típusú képe lesz a végén, így játék közben figyelünk kell arra, hogy mindenki önállóan dolgozzon.

Ezt követően mutassuk be a játékot a mintaképekkel. Abban az esetben, ha bizonytalanunk látjuk a feladat megértését, ismételjük el a bemutatást más képekkel, azonban, ha mindenki érti, mit kell csinálni, kezdhetjük az önálló munkát. A játék

³ A játék a beszédpercepció fejlesztő modulok *Szóelőhívás* nevű feladatán alapszik. -Gósy Mária, Imre Angéla (2007)- Beszédpercepció fejlesztő modulok, Nikol, Budapest, 81-84. o.

végén, amikor minden képet begyűjtöttek a gyerekek, kérjük meg őket, hogy adott módon tegyék sorba maguk elé. Ezt csinálhatjuk úgy, hogy 2-3 szavanként mondjuk a képek nevét, így meg kell, jegyezzék a sorrendet is, de ennek a feldolgozása a pedagógusra van bízva. Miután sorban mindenki kirakta a képeket, közösen tapsolva szótagoljuk el azokat.

Instrukciók: Most képeket fogunk gyűjteni. Azért vannak ott a kis dobozok előttetek, mert abba kell rakni őket. Ez most egy titkos gyűjtés, tehát senki nem mondhatja ki a képek nevét hangosan, ha megtalálta. Segíteni fogok a gyűjtésben, de mindig csak a szavak elejét vagy a szavak végét fogom mondani. Megmutatom, hogyan kell. A bemutató szótag a 'csi' és azokat a szavakat keressük, amik ezzel a szótaggal kezdődnek. Nagyon jó, ez a csirke, csillag, csiga, csizma! Jól gondoltátok! Akkor kezdődhet is a titkos gyűjtés. Figyeljete, mert lesz, amikor a szavak elejét fogom mondani, lesz, amikor a szavak végét! Ha a szavak elejét mondom, akkor a képeket a piros dobozba kell gyűjteni, ha a végét, akkor a kékbe. A végén megnézzük, hogy ki melyik dobozba milyen képeket gyűjtött.

Nagyon jó! Most, hogy mindenkinek sikerült a titkos gyűjtés, tegyük ki magunk elé a képeket. Mindig csak azokat a képeket vegyék ki a dobozokból, amiknek a nevét mondom! Figyeljete nagyon, mert egyszerre két/három szót fogok mondani. Olyan sorrendben tegyék őket magatok elé, amilyen sorrendben mondom őket! A bal kezeteknél legyen az első kép, a többi e mellé tegyék sorban!

Ügyesek vagytok! Most, hogy láthatjuk, mindenki ugyan azokat a képeket tudta begyűjteni, közösen szótagoljuk és tapsoljuk el a nevüket. Figyeljete, mert csak szótagolva mondjuk őket!

„Halló-házikó”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan síkbeli tájékozódást és a ritmusérzékét fejleszti.

Időkeret: 20-25 perc

Ajánlott korosztály: nagycsoportosok

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Ennél a feladatnál érdemes az eleje-közepe- vége fogalmakat bevezetni közös játékokkal. Ilyen lehet például egy székvonatozás, ahol a gyerekeknek vagy a székvonat elejére vagy a közepére vagy a végére kell ülniük, így megbizonyosodhatunk róla, hogy ezeket a fogalmakat

mindenki érti. A játékot játszhatjuk asztalnál, vagy földön is, fontos azonban, hogy mindenki előtt elférjen egy A/4-es méretű síkbeli papírház. Legyen egy minta házikónk is a játék bemutatásához. A gyakorlást mindig közösen végezzük. A feladatban használni kívánt szavak képeit mi helyezzük el előre a papírházikókban. Mindenkinek ugyan azokat.

Az ablakok kinyitása mindig fentről lefelé történik.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki megfelelően érti az eleje, közepe, vége fogalmakat.
- Mindenki érti-e az oszlop, sor fogalmakat.
- Mindenki érti-e az első, második, harmadik fogalmakat.

Eszközök: laminált kicsi szóképkártyák, papír házikók, amin háromszor három, nyitható ablak található

Feldolgozás menete: A házikókat valaki kioszthatja a csoportból, de kioszthatjuk mi magunk is. Közösen megnézzük a próbaházikó képeit a mintaszavakkal. Ezek legyenek olyan egyszerű szavak, amiket a gyerekek biztosan ismernek (pl.: alma, ló, kutya stb.). Magunknak elegendő csak egy egysoros házikót csinálni. A bemutatás után elmondjuk a játék menetét. Ezt követően egyesével mondjuk a feldolgozni kívánt szavakat, és a megfelelő ablakokat kell kinyitniuk a gyerekeknek. Ha a szó elején hallják a keresett hangot, akkor az első ablakot kell kinyitni, ha a szó közepén, akkor a középső ablakot kell kinyitni, ha a szó végén, akkor az utolsó ablakot kell kinyitni.

A játék végén, amikor kinyitottuk a három sorban a megfelelő ablakokat, akkor közösen elszótagoljuk a képek neveit. Mindig csak azt az egy képet kell megkeresni, amelyiket a pedagógus mondja, például: Első oszlop, második sor képét kell megkeresni. Amikor mindenki megtalálta, akkor közösen, tapsolva elszótagoljuk.

Instrukciók: Reggel van. A házakban a lakók ébrednek. Ki kell nyitni nekik az ablakokat, hogy ki tudjanak szellőztetni. Segítsetek a lakóknak kinyitni őket! Mondani fogok mindig egy szót, és meg kell, találjátok, hogy hol halljátok benne a hangokat, amiket mondok. Ha a szó elején halljátok, akkor az első ablakot kell kinyitni, ha a szó közepén halljátok, akkor a középső ablakot kell kinyitni, ha pedig a szó végén halljátok, akkor az utolsó ablakot kell kinyitni. Mindig csak egy sort haladunk. A tető felől indulunk, fentről. Húzzuk végig együtt az ujjunkat az első soron, a második soron és a harmadik soron is. Nagyon jó! Most megnézzük együtt,

hogyan az én házam ablakaiban ki lakik. (Mintaszavak: ló, alma, kutya) Hol hallod a „l” hangot abban a szóban, hogy ló? Hol hallod a „m” hangot abban a szóban, hogy alma? Hol hallod az „a” hangot abban a szóban, hogy alma? - *A helyes válaszoknak megfelelően kinyitjuk az első, majd a második, végül a harmadik ablakot is.* Nagyon ügyesek vagytok! Most keressük meg, hogy a ti házaitekben, melyik lakásban ki lakik! Mondom a szavakat, figyeljétek! –*Figyeljünk arra, hogy ne mindig az első ablakot kelljen először kinyitni, próbáljunk véletlenszerűen haladni a három sorban, hogy a gyerekek ténylegesen hallás útján jöjjenek rá arra, hogy hol hallják az adott hangot.*

Ez igen! Mindenkit megtaláltunk a lakásokban, kinyitottuk az összes ablakot. Most pedig közösen szótagoljuk el a szavakat. Mondjátok meg nekem, ki lakik a második oszlop első sorában? Nagyon jó...Most szótagoljuk is el!

2. Halló-házikó játék segédlet⁴

⁴ Házikó alapkép: <https://www.vectorstock.com/royalty-free-vector/small-and-big-cartoon-houses-isolated-set-vector-18637118>
utolsó letöltés dátuma: 2019.09.05.

Feladatok 1-2. osztályosoknak

„Passzold a szótagot”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan az auditív figyelmet és memóriát, a ritmusérzéklet, valamint a szem-kéz koordinációt fejleszti.

Időkeret: 10-15 perc

Ajánlott korosztály: 1. osztály

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Ennél a feladatnál érdemes egy nagyobb teret igénybe venni, hogy a csoporttal egy kényelmes kört tudjunk alkotni. Ezt a játékot játszhatjuk kisebb vagy nagyobb létszámmal is. A feladatot mindenképp mutassuk be a gyerekeknek. Csupán két szótagú szavakkal próbáljuk el a játékot. Használhatunk nagy gumilabdát, azonban ahogy ügyesednek a gyerekek, később akár babzsákot is használhatunk labda helyett, hogy maga az elkapás is kihívás legyen. A feladat során kérjük meg a gyerekeket, hogy mindig nézzenek annak a szemébe, akinek a labdát szeretnék dobni. Fontos, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra a játék során, hogy elkerüljük a baleseteket, valamint, hogy megtanulják azt, hogy a csoportos feladatoknál mindig a társaikkal együtt kell dolgozni.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki kellően figyel-e a társaira.

Eszközök: labda, babzsák (bármilyen, amit kényelmesen és baleset nélkül lehet egymásnak dobni)

Feldolgozás menete: Alkossunk egy nagy kört. A játékot egyszerűen szótagolható szavakkal mutassuk be. A pedagógus is a kör része legyen. Tőle indul a labda. Elmondja az első szótagolandó szót. Majd az első szótag kimondása után átdobja a labdát az egyik gyermeknek, akinek a második szótagot kell elmondania. A próba után használhatunk 3-4-5 szótagból álló szavakat is. A lényeg, hogy mindig annak kell mondania a következő szótagot a szóból, akinek a labdát dobják. Mindig a pedagógus mondja a szavakat. Akinek a labda a kezében van, mondja a szó első szótagját, majd tovább dobja a labdát az egyik társának, akinek a következő szótagot kell mondania. Amikor az egész szót elszótagolták úgy, hogy közben dobták

egymásnak a labdát, a pedagógus újabb szót mond. Hagyjunk időt a gyakorlásra is. Bizonyosodjunk meg arról, hogy mindenki érti a feladatot.

Instrukciók: Alkossunk egy nagy kört! Fogjátok meg egymás kezét, és húzzuk addig a kört, amíg olyan nagy nem lesz, hogy mindenkinek nyújtva lesznek a kezei! Elengedhetitek egymás kezét! Szavakat fogok mondani. A szavakat szótagolni fogjuk. Most is közösen dolgozunk, de nem egyszerre fogjuk mondani a szótagokat. Mindig csak az beszél, akinél a labda van, a szavakat azonban mindig én fogom mondani. Teszünk egy próbát. Az első szó, amit el kell szótagolni a mese. Én mondom az első szótagot, akinek dobom a labdát, az pedig mondja a második szótagot. Kezdjük! Me- (átdobom a labdát valakinek) se. Ügyesek vagytok! A következő szó, amit szótagolni kell, az XY. Figyeljete, dobom a labdát!

Változatok: Játshatjuk úgy is ezt a játékot, hogy a pedagógus nem szavakat, hanem csak szótagokat ad meg, és akinek dobja a labdát, annak kell kiegészítenie olyan szótaggal, hogy a szó értelmes legyen. Miután kiegészítette a szót, az egész szót ki kell, mondja, és a labdát vissza kell dobja a pedagógusnak, aki újabb szótagot indít el. A labdát most a gyerekek nem egymásnak dobják, hanem annak mindig vissza kell kerülnie a pedagógushoz, hogy újabb szótagot indíthasson el. Játshatjuk úgy, hogy mindig más szótagot indítunk, de úgy is, hogy mindig ugyan azt az egy szótagot kezdjük, így a diákoknak arra is figyelni kell, hogy ne ismételjék meg a már elhangzott szavakat. Érdekes ezt a variációt inkább második osztályosokkal játszani, akiknek vélhetően nagyobb a szókincsük már.

„Kép-szó”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan a fejben számolást, a bal-jobb oldal differenciálását és a ritmusérzéklet fejleszt.

Időkeret: 20-25 perc

Ajánlott korosztály: 1. osztály

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Ezt a feladatot érdemes a hagyományos frontális módon játszani, hogy az osztályból minden tanuló megfelelően lássa a táblára felkerülő képeket, így vizuálisan is megerősítve a szótagok számát. Játshatjuk kisebb vagy nagyobb létszámmal is. Azt, hogy ki jön ki a táblához a képeket felhelyezni, mindig a pedagógusra bizzuk, válassza ki ő a neki tetsző

módszert. Először érdemes próbajátékot csinálni úgy, hogy a megnevezett szót az osztály közösen tapsolva szótagolja, és a pedagógus helyezi fel a táblára a szótagoknak megfelelő számú kis képet. Mindig kérdezzünk vissza, hogy hány kép került fel a táblára, és így hány szótagból áll a szó, ezzel is megerősítve azt, hogy ne maradjon ki egyetlen szótag sem. A képek lehetnek magának a szónak a képei is, de használhatunk bármilyen képanyagot. Ezt a játékot érdekesebb a tanév vége felé játszani, az olvasástanulásban használt szavakból válogatva.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki megfelelően tud fejben számolni.
- Mindenki megfelelően tudja megszámlálni a képeket.
- Mindenki balról- jobbra halad-e a számlálás során.
- A táblánál önállóan is megfelelően tudja elszótagolni a szavakat a tanuló.

Eszközök: kisméretű képek, amiket a táblára lehet ragasztani, bluetech

Feldolgozás menete: A játék elején ismertetjük a szabályokat. Majd a gyerekekkel közösen elpróbáljuk a játékot. A közös próba után válasszuk ki a kezdő tanulót, aki kijön a táblához. Majd az osztálynak mondjuk el a szótagolni kívánt szót, akik közösen letapsolva elszótagolják azt. A kint lévő tanulónak fejben kell számolnia a szótagokat. Ha nem megy, megengedhetjük, hogy az ujján számolva kövesse a szótagolást, majd ennek megfelelő számú kicsi képet ragasszon fel a táblára. Ha megfelelően dolgozott, kérjük meg, hogy az ujjával mutatva a képeket, szótagolja el egyedül is a szót.

Instrukciók: Gyerekek, ma megnézzük, hogy milyen ügyesen tudtok együtt is és külön is dolgozni egy feladaton belül. Valakinek mindig ki kell majd jönnie a táblához egyedül. Annak, aki kint van, nagyon figyelnie kell a társai munkájára, ő ellenőrzi ugyanis, hogy mindenki jól szótagolt-e. Megmutatom először a játékot. Most, hogy már látjátok, milyen egyszerű is ez, kezdjük el. Kérlek XY, gyere ki a táblához. Az első szó a...tapsoljuk le együtt! XY tegyél fel annyi képet a táblára, ahány szótagot tapsoltak a társaid. Nagyon jó, hány képet tettél fel? Akkor hány szótagból áll a szó? Remek! Most szótagold el te is a szót, úgy hogy közben az ujjaddal mutatsz a képeket! Köszönöm! Ügyes voltál! A következő, aki kijön ellenőrizni a táblához az XZ, kérlek, gyere ki!

„Hallgasd-, nyomdazz”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan a bal-jobb oldal differenciálását, a színek differenciálását valamint a finommotorikát fejleszti.

Időkeret: 15 perc

Ajánlott korosztály: 2. osztály

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: A feladatot feldolgozhatjuk a padoknál ülve, valamint egy szőnyegen elhelyezkedve is. A gyerekeknek legyen elég terük maguk előtt ahhoz, hogy mindenkinek a feladatlapja kényelmesen elérjen. A feladattól előtt kiválaszthatják a nekik tetsző nyomdákat. Ha szőnyegen dolgozunk, akkor nem szükséges mindenkinek saját tintapad, azonban, ha külön-külön ülnek az asztaloknál, akkor a feladat gördülékenysége érdekében inkább osszunk ki mindenkinek sajátot, vagy használjunk olyan kicsi nyomdákat, amikhez nem szükséges tintapad. Kérjük meg őket arra, hogy figyeljenek a ruházatuk és a padjuk tisztaságára. A feladatlapok kiosztása után a rajta szereplő képek neveit közösen nevezzük meg fentről lefelé, illetve balról jobbra haladva.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki tudja betűzni a szavakat önállóan is.
- Mindenki megfelelően tudja differenciálni a szavakban lévő hangokat.
- Önálló munka felügyelete.

Eszközök: feladatlap (ezt készíthetjük mi magunk is, de a Cserebere című kiadványok bizonyos oldalai jól illusztrálják ezeket a feladatokat), nyomda, esetleg tintapadok, számolókorongok, gyerekenként 5-6 db

Feldolgozás menete: A játék elején ismertetjük a szabályokat. Majd a gyerekekkel közösen elpróbáljuk a feladatot. Ehhez a táblára rajzoljunk fel egy átlagos, egyszerű képet (pl. virág), majd rajzoljunk alá öt karikát, a benne lévő hangok számának megfelelően. Kérjük meg a csoportot, hogy közösen betűzzük le a szót. Eközben színezzük ki kék színű krétával a kép alatti karikákat, jelezve, hogy a gyerekeknek is először a kék felükkel kell a feladatlapra helyezni a korongokat. Majd kérdezzük meg, hogy x hang, melyik korong helyén szerepel. Ezt színezzük át pirosra. Például, ha az 'á' hang helyére vagyunk kíváncsiak, akkor a negyedik kék korongot kell átszínezni pirosra, így a feladatlapon a negyedik kék korongot kell

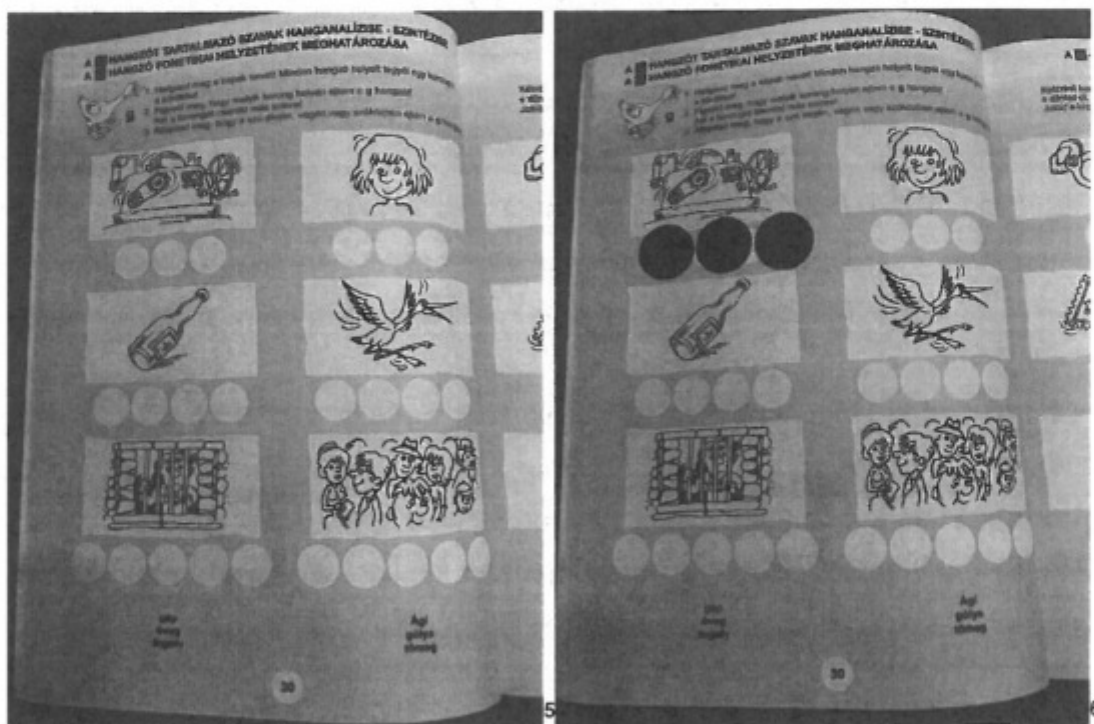
átfordítani pirosra. A közös próba után újra közösen soroljuk el a lapon szereplő képek nevét fentről lefelé, balról jobbra haladva. Ezt követően a feladatlapon lévő első szót betűzzük közösen. Kérjük meg a gyerekeket, hogy vegyék a kezükbe a korongokat és minden hangnál egy-egy kék korongot helyezzenek a kiejtett hangot jelölő karika helyére. Figyeljünk, hogy mindenki akkor tegye ki a korongjait, amikor az adott hang van soron, előre senki ne pakolja ki azokat. Így tudjuk erősíteni a hangok egymásutániségének felismerését és differenciálását. Amikor ezzel megvagyunk, kérjük meg a csoportot, hogy fordítsák fel azt a korongot, amelyiknek a helyén az 'xy' hangot hallják. A könnyebb ellenőrizhetőség érdekében, kérjük meg a gyerekeket, hogy annyi ujjukat mutassák fel, ahányadik korongot fordították fel, így könnyedén meg tudjuk állapítani, hogy ki dolgozott jól, és ki tévedett. Aki megfelelő korongot fordított fel, az nyomdázhat a piros korong helyére. Aki tévedett, annak próbáljunk meg személyesen segíteni, ha van rá lehetőségünk. Ha nincs, akkor szókártán kapják meg a szavakat, és azon kövessék a közös betűzés során a hangokat. Így hallják is a hangok egymás utáni sorrendjét, valamint vizuálisan is megerősítjük nekik azt.

A nyomdázásnak a feladat végén lesz jelentősége. Amikor már mindegyik kép alatt szerepel egy nyomda, akkor egy villámjátékkal zárhatjuk a feladatot. A pedagógus mondja, hogy keresse meg mindenki azt a szót, amiben az xy hang az xy helyen szerepel. A leggyorsabb megtalálónak az ujján mutatva kell leszámolnia a hangokat az önálló betűzés során, így kvázi „bizonyítva”, hogy tényleg a megfelelő szót találta meg.

Instrukciók: Ma egy nyomdás feladatot fogunk játszani. Már mindenki megkapta a nyomdát és a feladatlapokat is. Kérlek, még fordítsátok le a lapotokat, először bemutatom a táblán a játékot. Feltettem ide a virág képét. Rajzolok alá annyi karikát, ahány hangból áll a szó. Nektek a lapon karikát már nem kell rajzolni, azok ott lesznek készen. Most pedig betűzzük le közösen a szót. V-I-R-Á-G. Nagyon jó! Látjátok, amikor kimondtunk együtt egy hangot, beszíneztem sorban a karikákat. A lapon is így kell majd tennetek. Annyi kék korongot kell kirakni a karikákra, ahány hangot mondunk a szóban. Most pedig, kérlek, mondjátok meg, hogy a virág szóban hányadik hang az 'á'! Nagyon jó, igen, a negyedik, ezért a negyedik kék korongot, átszínezem pirosra. A lapon csak át kell, fordítsátok a korongotokat a megfelelő helyen. Aki jól dolgozott, az a piros korong helyére tegyen egy nyomdát. Aki esetleg tévedett, annak segítünk, hogy megtalálja a megfelelő helyet. *(Ezt a feldolgozás*

menetében leírtak szerint tegyük is majd meg adott esetben, ha szükséges. Így kiküszöbölve azt a lehetőséget, hogy a diákok csak lemásolják egymás munkáját a javításnál.) Most már megfordíthatjátok a lapokat. Nézzük is meg a képeket. Először közösen soroljuk el a képek nevét. Fentről- lefele, illetve balról- jobbra haladunk. Rendben, most, hogy már mindenki ismeri a szavakat, betűzzük le az elsőt a lapon, és közben mindenki tegyen ki a megfelelő számú kék korongot a kép alá! Hibátlan! Kérlek, most fordítsátok meg azt a korongot pirosra, amelyik az xy hang helyén van! Hibátlan! Jöhet a következő szó!

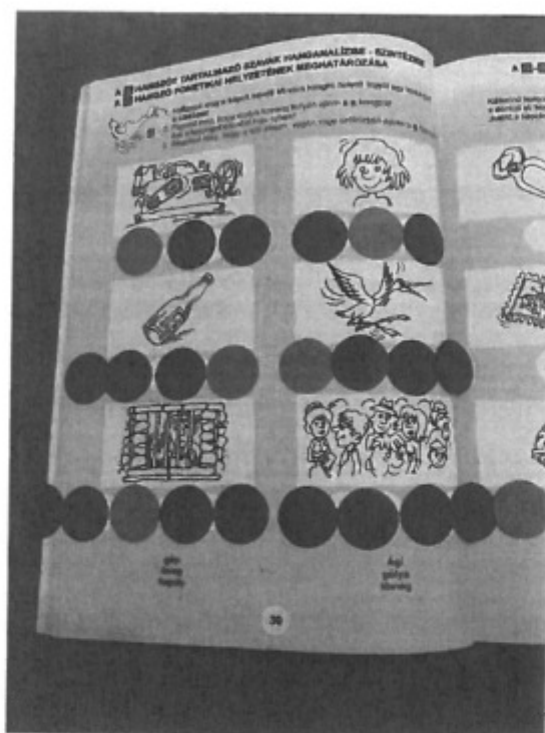
A feladat végére értünk, nagyon ügyesen figyelte mindenki a hangok sorrendjét. Most pedig játszunk még egy villámjátékot is. A megoldást nem szabad bekiabálni, aki a leggyorsabban teszi fel a kezét, azt fogom felszólítani! Ha mindenki figyel, kezdjük is. Tegye fel a kezét, aki tudja, hogy melyik szóban szerepel harmadik helyen az XY hang? Gratulálok mindenkinek, szép munka volt! Örülök, hogy ilyen gyorsan megtaláltátok a keresett szavakat!

3. Hallgasd-, nyomdázz játék segédlet I-II.

⁵ Korompai Istvánné (2005)- Cserebere 1.- Differenciáló és automatizáló gyakorlóanyag a pőszeség javításához. Logopédiai Kiadó, Budapest, 30.o.

⁶ Korompai Istvánné (2005)- Cserebere 1.- Differenciáló és automatizáló gyakorlóanyag a pőszeség javításához. Logopédiai Kiadó, Budapest, 30.o.

4. Hallgasd-, nyomdász játék segédlet III.

Feladatok 3-4. osztályosoknak

„Szín-kép”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan a gondolkodási folyamatokat fejleszti.

Időkeret: 20 perc

Ajánlott korosztály: 3. osztály

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Ezt a feladatot érdemes a hagyományos frontális módon alkalmazni, hogy az csoportból minden tanuló kényelmesen tudjon írni. Játshatjuk kisebb vagy nagyobb létszámmal is.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki felismeri a képeken szereplő rajzokat.
- Mindenki megfelelően írja a szavakat a füzetébe.
- Önálló munkavégzés felügyelete.

Eszközök: képkártyák színes háttérrel (vagy hátlappal), füzet, ceruza, zsák

⁷ Korompai Istvánné (2005)- Cserebere 1.- Differenciáló és automatizáló gyakorlóanyag a pőseség javításához. Logopédiai Kiadó, Budapest, 30.o.

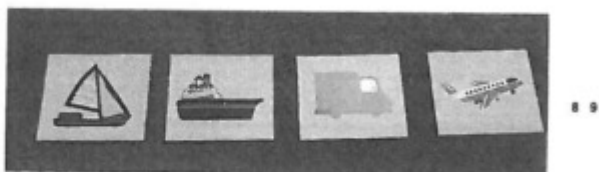
Feldolgozás menete: A játék elején ismertetjük a szabályokat. Mindenkinek húznia kell a zsákból négy képet. A képeknek az egyik szótagjával további öt szót kell leírni mindenkinek önállóan a füzetébe. A színek jelölik, hogy melyik szótaggal kell dolgozni a szón belül. Ha szürke képet húz, akkor az első szótaggal kell új szavakat írni, ha rózsaszínt, akkor a másodikkal, a zöldet, akkor a harmadikkal, ha világoskékkel, akkor pedig a negyedik szótaggal. Amikor mindenki elkészült, egyenként elmondják, hogy melyik szavakkal kellett dolgozniuk. Az ellenőrzés során alkalmazzuk az auditív területek fejlesztésére alkalmas módot, amikor is minden gyermek felsorolja azokat a szavakat, amellyel dolgozott, majd a társainak hallás alapján kell megmondani, hogy neki melyik képnél, melyik szótaggal kellett dolgoznia. Ha mindenki figyelmes volt, akkor javítani nem kell a társaknak egymást, azonban, ha valaki tévesztett, akkor a táblához kijöve, a csoport többi tagjának segítségével kell öt szót felírnia az adott szótaggal.

A kártyáknak csak a képes felét nézhetik a gyerekek, mivel a hátoldalukon szerepel a képhez tartozó szó is. Ezt csak abban az esetben használhatják, ha a pedagógustól kérnek segítséget, mert esetleg nem ismerték fel, hogy mit ábrázol a rajz. Akkor is érdemes először valamilyen módon megpróbálni rávezetni a tanulókat a megoldásra, ne az legyen az első, hogy megfordítjuk nekik a kártyát.

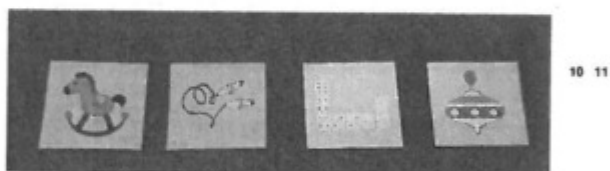
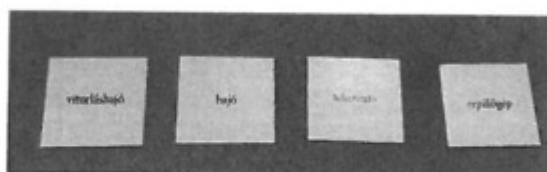
Instrukciók: Kedves csoport! Ma egy képes feladatot fogunk csinálni. Mindenkire odaviszem ezt a zsákot. Képek vannak benne, abból kell mindenkinek négyet húzni. Megnézhetitek őket a húzás után, de arra szeretnék kérni benneteket, hogy a képes oldalát nézzétek csak meg! Jól van, mindenkinek megvannak a képei. Nagyon fontos, hogy milyen színű képet húztál, ugyanis az dönti el, hogy hogyan kell dolgoznod. Szótagold el magadban a szót, ha szürke képet húztál, akkor az első szótaggal kell öt új szót írnod, ha rózsaszínt húztál, a másodikkal, ha zöldet, a harmadikkal, ha pedig világoskékkel, akkor a negyedikkel. Tényleg szeretnék mindenkit megkérni arra, hogy ne fordítgassa a kártyáit, mert az csalásnak számít. Ha esetleg valaki nem ismeri fel, hogy mit jelent a rajz a kártyáján, tegye fel a kezét és odamegyek segíteni. Ha valaki elkészült, kérem, tegye le a ceruzáját a padra, és csöndben várja meg, amíg a társai is végeznek.

Jól van, most, hogy mindenki elkészült, nézzük is az első képet. Ki szeretné kezdeni? Rendben, mi volt az első szó, amivel dolgoztál? Ki mondja meg, hogy ennél a szónál melyik szótagot kellett figyelni? Nagyon jó! (Ha jól dolgozott, akkor csak el kell sorolnia a szavakat, amiket gyűjtött, ha tévedett, akkor közösen szótagoljuk a szót,

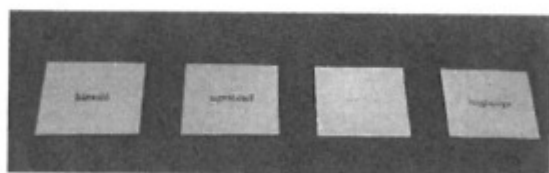
majd az illető megmondja ez alapján, hogy melyik szótaggal kellett volna dolgoznia, a többiek pedig segítenek neki szavakat gyűjteni hozzá.

8 9

10 11

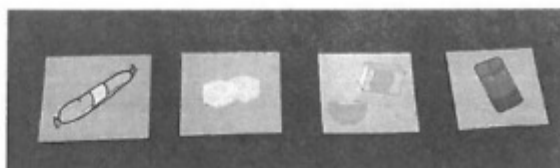

⁸ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

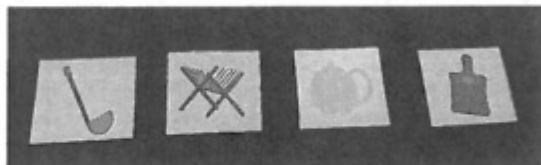
⁹ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

¹⁰ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

¹¹ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

12 13

14 15

1. Szó-kép játék segédlet I-VIII

„Néma hangok”

A feladat céljai: Elsődleges fejlesztési terület az auditív szerialitás, másodlagosan az auditív figyelmet és memóriát fejleszti.

Időkeret: 15

Ajánlott korosztály: 4. osztály

Ajánlás a feladat elvégzése előtt: Ezt a feladatot nyugodtan játszhatjuk a földön ülve. Azonban mindig kérjük meg, hogy az, aki a szavakat mondja, álljon fel, hogy mindenki jól lássa a száját. Játshatjuk kisebb és nagyobb csoportokkal is.

¹² Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

¹³ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

¹⁴ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

¹⁵ Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókétyák, Keskeny Nyomda, Budapest

Fontos, hogy figyeljünk arra, hogy az adott szót mindig csak az hallja, aki majd azt bemutatja társainak. ha esetleg súgva nem érti, akkor szókártján megmutathatjuk leírva is, de ez mindig legyen csak a legutolsó lehetőség. Próbáljunk nagyon érthetően súgni, hogy a kártyákra ne legyen szükség, ugyanis az elsődleges fejlesztési cél az auditív modalitások erősítése. Először mindenképp rövidebb szavakkal dolgozzunk, akár 2-3 betűből állókat is választhatunk, hogy biztosak legyünk benne, mindenki érti és meg is tudja oldani a feladatot. Azonban, ha a csoport jól dolgozik, kihívások elé is állíthatjuk őket. Ilyenkor nyugodtan használjunk hosszabb szavakat vagy olyanokat, amikben mássalhangzó vagy magánhangzó torlódás van.

Megfigyelési szempontok:

- Mindenki pontosan érti-e a feladatot.
- Mindenki megfelelően tud önállóan betűzni.
- Mindenki megfelelően figyel a társaira.

Eszközök: adott esetben szókártják, alap esetben nem igényel eszközt a játék

Feldolgozás menete: A játék elején ismertetjük a szabályokat. Majd a gyerekekkel közösen elpróbáljuk. A mintajáték esetében a pedagógus legyen a betűző, hogy biztos mintát tudjon nyújtani arról, hogy hogyan kell kivitelezni ezt a játékot. A közös próba után válasszuk ki a kezdő tanulót, akinek a fülébe súgjuk az első lebetűzni kívánt szót. A tanulónak az a feladata, hogy hangosan le kell betűznie a kapott szót úgy, hogy a magánhangzókat némán ejti, tátogja. Például: kő, fog, tép, vár, bili, váza stb. Ezt a többieknek ki kell találni, és a megfejtést hangosan ki kell, mondják. Figyeljünk arra, hogy ne kiabálja be senki a megoldást. Kézfeltételt vagy bármilyen más jelzést használjunk ennek elkerülése érdekében.

Instrukciók: Gyerekek, ma megnézzük, hogy milyen jól tudtok egymásra figyelni. Egyenként súgni fogok nektek szavakat, amiket le kell, betűzzetek a társaitoknak. Azonban, csak a mássalhangzókat lehet kiejteni hangosan, a magánhangzókat csak tátogni szabad. Az, aki betűz, mindig álljon fel, hogy a társai jól lássák a száját, és ki tudják találni a feladványt. Mindenkit megkérek arra, hogy pontosan, szépen artikuláljon. Nem kell túlzásokba sem esni, csak úgy, ahogy beszélni szoktunk. Teszünk együtt egy próbát, ezt most én fogom bemutatni. Figyeljetek, kezdem! V-I-R-Á-G. Melyik szót betűztem? Igen, a virág volt. Örülök, hogy mindenki figyel, és megértette, hogy mit kell csinálni. XY, kérlek, legyél az első. Súgom a szót, a többiek figyeljenek!

Felhasznált irodalom

- Dr. Gósy Mária (1994)- A beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése (szóban és írásban)- Iskolasoknak, Nikol Kiadó, Budapest
- Dr Gósy Mária- Gráf Rózsa (1998)- Beszélgessünk a kisbabával!- Javaslatok, ötletek szülőknek a csecsemők és kisgyermekek beszédelőkészítéséhez (újszülött kortól kétéves korig), Budapest
- Rosta Katalin (szerk.) (1996)- Taníts meg engem- fejlesztő program logopédiai óvodák számára, Logopédiai kiadó, Budapest
- Gósy Mária, Imre Angéla (2007)- Beszédpercepció fejlesztő modulok, Nikol Kiadó, Budapest
- Korompai Istvánné (2005)- Cserebere 1.- Differenciáló és automatizáló gyakorlóanyag a pőszeség javításához, Logopédiai Kiadó, Budapest
- Szabó Szilvia (2003)- Látogatás a beszéd birodalmába 1-2- Szókártyák, Keskeny Nyomda, Budapest

Köteteink:

Vizuális differenciálás, tagolás

Vizuomotoros koordináció

Vizuális emlékezet

Vizuális intermodalitás

Vizuális szerialitás

Auditív differenciálás, tagolás

Mozgás és beszédritmus

Auditív emlékezet

Auditív intermodalitás

Auditív szerialitás

Téri tájékozódás

